

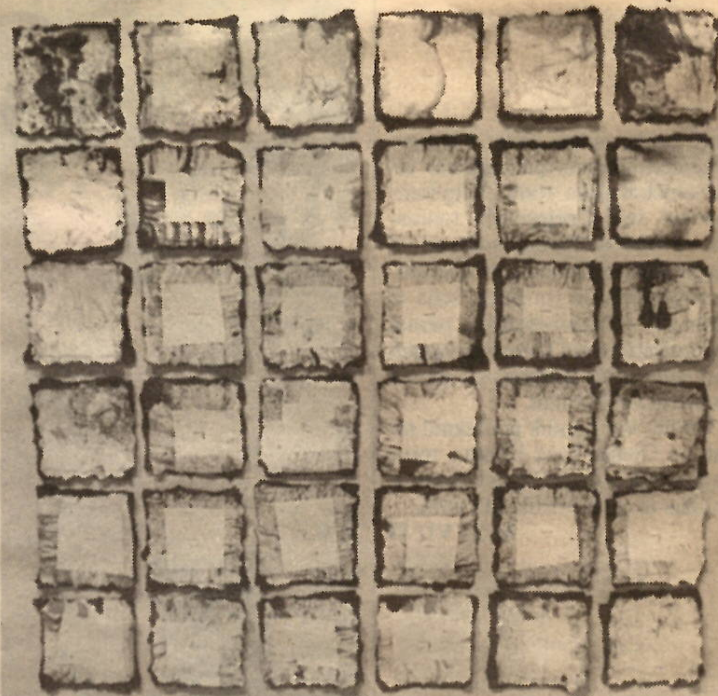
PABER JA KUNST(iekspert)

Möödunud aasta kevadel, intervjuerides Mart Kalmu telesaate "JAEI" tarbeks, küsisin temalt, miks ühiskond vajab kunstiteadlasi. Kalmu vastuses oli lause: "Oo Jumal, seda, kuidas kunstipoliitikat ebapädevalt tehakse, näeme me ju iga päev." Taas on üks selline suurepärase võimalus seda kogeda. 12. jaanuaril avati Tallinna Kunstihoone galeriis näitus "Paber," Eesti Kunstnike Liidu ja AS-i Balti Paber koostöona.

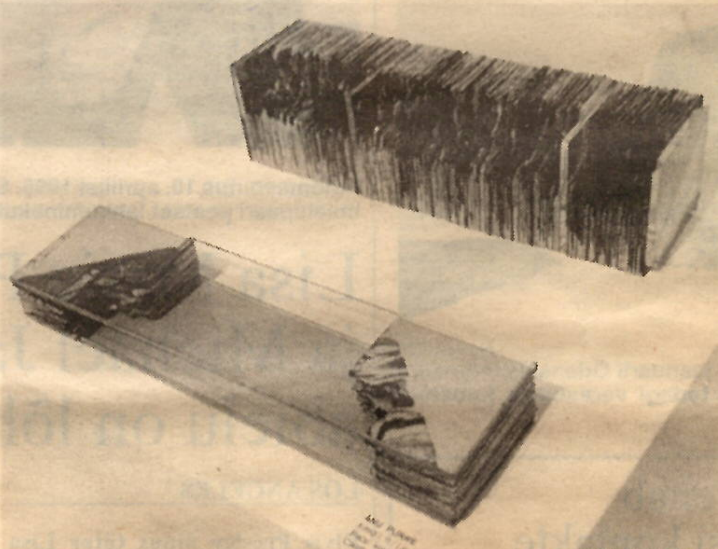
Igati tänuväärt algatus ühelt ettevõttelt. Ometi ei saa lõpptulemusega kuidagi rahule jääda. Näiliselt ei ole viga midagi. Esinevad kunstnikud on kõik tuntud, ehk kohati liialt tuntud. Galerii ruumidesse sisenedes tajud aga tülgestust ja ahastust. Miks, milleks, kellele? Mida selle näitusega öelda tahtakse? Ainus sõnum, mille mina välja lugeda suutsin, on reklaam. Halvas mõttes reklaam Balti Paberile. Jaa, ma nägin toredaid, erinevaid (ilmselt mitte odavaid) pabereid, millele mõned kujutised kunstniku käe läbi kantud. Aga kas on see enam paberikunst kui ükskõik missugune muu paberile trükitud, joonistatud, maalitud taies?

Mõned üksikud autorid ja teosed välja arvatud, ei ole sellel näitusel paberi kui erilisi võimalusi pakkuva materjali kasutamise midagi pistmist. Kahju, et Balti Paberi inimestel ei olnud nii palju aru ja mõtlemist, et palgata näituse organiseerijaks mõni kunstimaailmas tõeliselt orienteeruv isik, kelle maitset ja eelistusi usaldada. Tulemus oleks olnud igal juhul veenvam, ükskõik, kas siis näitusel eksponeeritavad tööd kuulunuks nn traditsioonilistele või eksperimenteerivate hulka. Praegusel juhul on aga tegemist ühe nõrgeima näitusega, mida viimastel aastatel Eestis näha olnud. Ei liha ega kala. Ei aita siin see, et ülepakutuse, maitsetute nõmeduste hulka on sattunud mõned tõesti paberit tunnetavad tööd.

Peaaegu silmas eelkõige Anu Purre lihtsaid ning pretensioonituid

Anu Purre. "Neli korda kuus x kuus" II

Anu Purre. "Kihid" I, II

objekte, kus paberil ei ole mängida sekundaarne, vaid primaarne roll. Meenutuseks, et hiliskevadel kaitstes Purre magistrikraadi näitusega galeriis Sammas, kus ta eksponee-

ris põhiliselt käsitsi valmistatud paberist objekt-ramatuid. Teiseks tõstaksin esile Anu Kalmu valget, paberist valmistatud "Kurba kleiti". Ka Anu Kalm on kunstnik, kel-

lel paberi vastu oma vana armastus. Seetõttu on tulemus veenvam ning paberi ainulaadsetele esile tõstvam. Kahjuks ei saa ma aga midagi head kogu ülejäänud näituse kohta öelda, välja arvatud see, et mõned kunstnikud lihtsalt "oma tuntud headuses" esinevad, nagu Jüri Arrak ja Mare Vint, ei midagi enam. Teiste kohta pole kahjuks võimalik isegi seda öelda. Kurb, kuid tõsi, et paberist pole neil muud arusaamist kui see täis sodida. Üks hea kunstiekspert oleks pooleld teosed välja praakinud, öelnud mõnele kunstnikule pahasti, saanud seeläbi tagarääkimiste ohvriks, aga näitus oleks kindlasti parem ja huvitavam tulnud, mis ka tunduvalt efektiivsema reklaamina Balti Paberi kasuks töötaks. Praegu tuleb aga tõelist paberi hingust galerii aknalaual olevatest kataloogidest otsida.

Küsimuse alla satub kogu Kunstihoone näituste poliitika. Tegemist on ju Eesti parima näituseruumiga, galeriiga, milles esinemine peaks igale kunstnikule tõeline unistus olema. Vaadates aga viimast ekspositsiooni, ja kahjuks mitte ainult seda, kardan küll, et varsti on Kunstihoone intendantil raske häid kodumaiseid kunstnikke oma ruumides meelitada. Kunstihoone ei tohiks laskuda halva kommertsgalerii tasemele. Pidev sõda etableerunud ja vähem-etableerunud või üldse mitte etableerunud "kunstimaailmade" vahel on värskendavalt ergutav, kuni see püsib hõõgivate diskussioonide tasemel ajakirjanduses, mil enamasti just uute suundumustega tegelejad hurjutada saavad. Eks see paberinäitus too selgelt esile, kui suurt loomepotentsiaali omab kohalikus Tipp-Topis olev seltskond. Aga küllap leiavad "noored ja ilusad" alternatiivseid võimalusi või loobuvad üldse oma tööde eksponeerimisest Eestis, nõnda muutuvad "esinduskunstisalaadid" pea surnuaedadeks.

MARE TRALLA